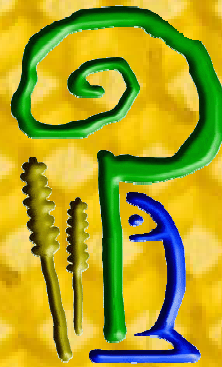

PRAVNI OKVIR - OČUVANJE KAKVOĆE HRVATSKOG MEDA

**Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja
Jelena Meštrić, načelnica Odjela za označavanje i kakvoću hrane
Uprava za sigurnost i kakvoću hrane**

Sadržaj

- ❖ Zakonodavni okvir
- ❖ Zakon o hrani i zaštita potrošača
- ❖ Razvoj proizvodnje i ponude meda
- ❖ Kakvoća meda
 - Pravilnik o medu
 - Pravilnik o kakvoći uniflornog meda
- ❖ Označavanje, reklamiranje i prezentiranje hrane
 - zapakirana hrana
 - alergeni sastojci
 - dodatni zahtjevi označavanja meda
- ❖ Navođenje hranjivih vrijednosti hrane i zdravstvene tvrdnje

Zakonodavni okvir

Zakon o hrani (NN 46/07)

Pravilnik o higijeni hrane (NN 99/07, 27/08,118/09)

**Pravilnik o higijeni hrane
životinjskog podrijetla (NN 99/07, 28/10)**

**Pravilnik o mikrobiološkim kriterijima za hranu
(NN 74/08, 156/08,89/10)**

**Pravilnik o vođenju upisnika registriranih i odobrenih objekata te o
postupcima registriranja i odobravanja objekata u poslovanju s
hranom (NN 125/08, 55/09, 130/10)**

Zakonodavni okvir

Zakon o hrani (NN 46/07)

**Pravilnik o označavanju, reklamiranju
i prezentiranju hrane (NN 41/08)**

**Pravilnik o navođenju hranjivih
vrijednosti hrane (NN 29/09)**

Zahtjevi kakvoće i dodatni zahtjevi označavanja – vertikalni propisi
- **Pravilnik o medu (NN 93/09)**
- **Pravilnik o kakvoći uniflornog meda (NN 122/09)**

Zakonodavni okvir

Zakon o hrani (NN 46/07)

- ❖ **Pravilnik o prehranbenim i zdravstvenim tvrdnjama (NN 84/10)**
 - ❖ **Pravilnik o dodacima prehrani (NN 148/08)**
- ❖ **Pravilnik o hrani obogaćenoj nutrijentima (dodavanje vitamina, minerala i drugih tvari hrani (NN148/08)**

Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10)

- ❖ Pravilnik o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj proizvodnji (NN 25/11)

Zakon o oznakama izvornosti, oznakama zemljopisnog podrijetla poljoprivrednih i prehranbenih proizvoda (NN 84/08, 75/09, 107/09, 20/10)

- ❖ Pravilnik o oznakama izvornosti i oznakama zemljopisnog podrijetla poljoprivrednih i prehranbenih proizvoda (NN 88/09, 53/10)
 - ❖ Pravilnik o oznakama tradicionalnog ugleda poljoprivrednih i prehranbenih proizvoda (NN 82/09, 53/10)
 - ❖ Pravilnik o izgledu i načinu korištenja znaka oznake izvornosti, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake ugleda poljoprivrednih i prehranbenih proizvoda (NN 23/10)

Zakonodavni okvir

Zakon o stočarstvu (NN 70/97, 36/98, 151/03 i 132/06)

Pravilnik o držanju pčela i katastru pčelinje paše (NN 18/08)

Zakon o veterinarstvu (NN 41/07)

Pravilnik o veterinarskom pregledu živih životinja u unutarnjem prometu i svjedodžbi o zdravstvenom stanju i mjestu podrijetla životinja (NN 87/08)

Zakon o hrani

- Temelj za osiguranje visoke razine zaštite zdravlja ljudi i interesa potrošača u vezi s hranom, pritom osiguravajući učinkovito funkcioniranje tržišta
- osnovna načela i odgovornosti, utvrđuje znanstvenu osnovu, učinkovite organizacijske strukture i postupke koji podupiru donošenje odluka u vezi sa zdravstvenom ispravnošću hrane

Zaštita potrošača

Osiguravanje kakvoće, zdravstvene ispravnosti meda i ispravno označavanje u svrhu zaštite potrošača njegovog interesa i zdravlja moguće je kroz:

- ❖ uspostavu sustava kontrole,
- ❖ jačanje svijesti potrošača i
- ❖ kontrolu proizvoda prije stavljanja na tržište

Službene kontrole temeljem Zakona o hrani

- ❖ Na uvozu: veterinarska inspekcija
- ❖ Na razini primarne proizvodnje i pripadajućih djelatnosti: veterinarska inspekcija i stočarska inspekcija MPRRR
- ❖ Na razini proizvodnje i prerade: veterinarska inspekcija i inspekcija za kakvoću hrane MPRRR
- ❖ Na razini maloprodaje: sanitarna inspekcija MZSS i gospodarska inspekcija DI

Ispitivanje meda - Laboratoriji

Ovlašteni laboratoriji trebaju biti akreditirani prema normi HRN EN ISO 17 025

Trenutno su ovlaštena 4 laboratorija prema Pravilniku o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje (NN 86/10, 7/11)

1. Prehrambeno - biotehnološki fakultet, Centar za kontrolu namirnica
2. Zavod za javno zdravstvo „dr. Andrija Štampar“
3. Hrvatski veterinarski institut
4. Euroinspect Croatiakontrola d.o.o.

Med – strateški važan proizvod

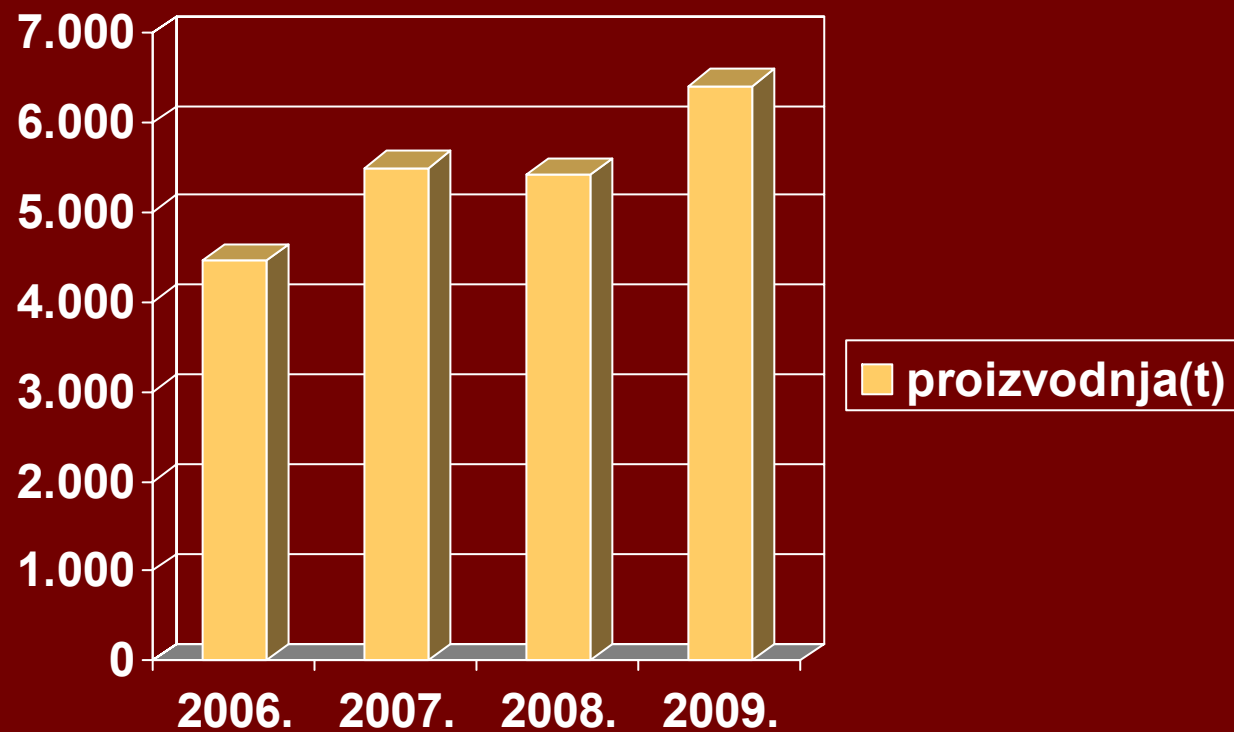
- ❖ Bioraznolikost
- ❖ Klimatski uvjeti u RH
- ❖ Tradicija
- ❖ Gospodarski značaj u RH i svijetu
- ❖ Blagotvorni utjecaj na zdravlje (kao hrana i dodatak prehrani)

Med – strateški važan proizvod

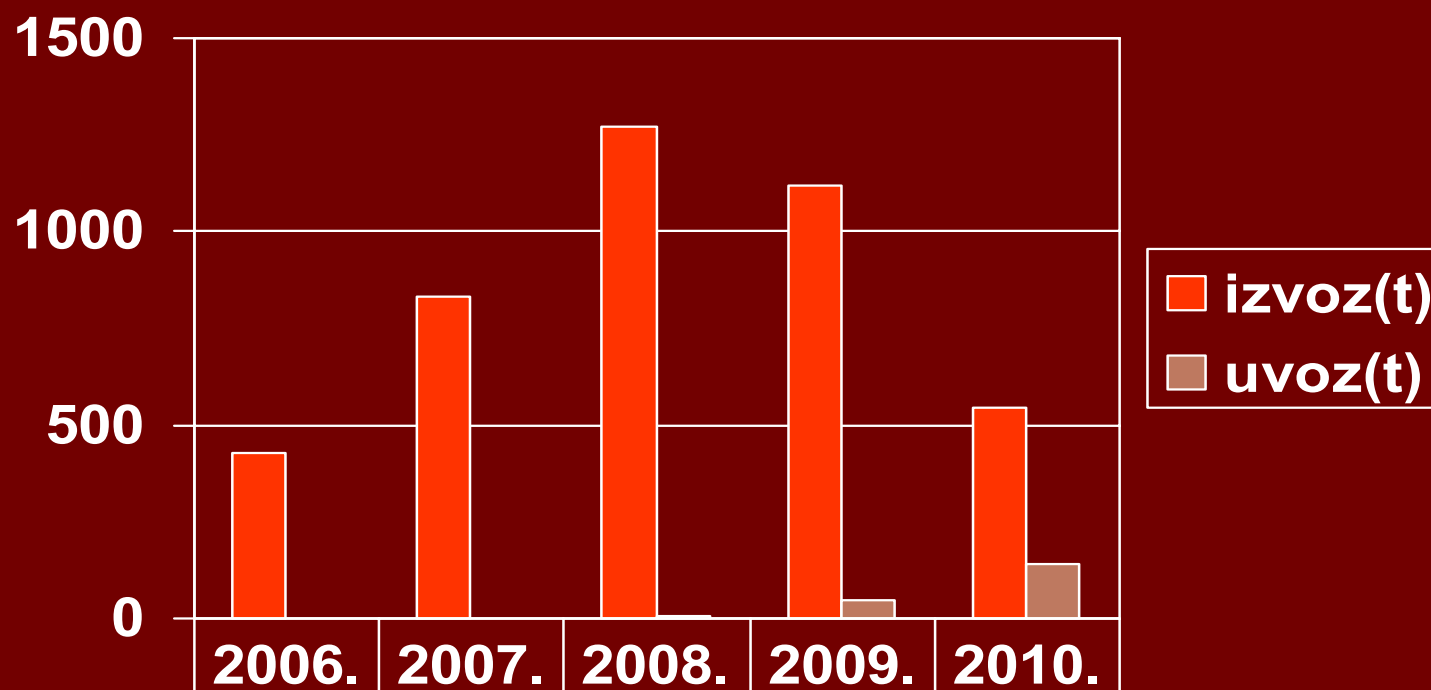
Konkurentnost na tržištu i povećanje cijene proizvoda te udovoljavanje sve većim zahtjevima potrošača:

- ❖ Ekološki med
- ❖ Med s oznakom izvornosti i zemljopisnog podrijetla
- registracija naziva zaštićuje od zlouporabe – intelektualno vlasništvo i povećanje prepoznatljivosti proizvoda
- ❖ Med od pretežito jedne biljne vrste (uniflorni med)
- ❖ Zdravstvene tvrdnje

Prosječna proizvodnja meda (t)

Izvoz/uvoz meda

izvoz(t)	428	834	1270	1121	544
uvoz(t)	2	1	4	48,5	143

Pravilnik o medu (NN 93/09)

Propisuje zahtjeve kakvoće kojima mora udovoljavati med u proizvodnji i stavljanju na tržište, a odnose se na:

- nazive, definicije i opće zahtjeve**
- senzorska svojstva i sastav**
- dodatne zahtjeve označavanja**

Pravilnik o medu - nazivi, definicije

Med jest sladak, gust, viskozni, tekući ili kristaliziran proizvod što ga medonosne pčele (*Apis mellifera*) proizvode od nektara medonosnih biljaka ili sekreta živih dijelova biljaka ili izlučevina kukaca koji sišu na živim dijelovima biljaka, koje pčele skupljaju, dodaju mu vlastite specifične tvari, izdvajaju vodu i odlažu u stanice saća do sazrijevanja.

Samo proizvod koji odgovara toj definiciji se stavlja na tržište pod nazivom "Med"

Pravilnik o medu

Osnovne vrste meda i mogu se stavljati na tržište pod tim nazivima ili samo skraćeno "med" za neke od navedenih:

a) prema podrijetlu:

- CVJETNI ILI NEKTARNI MED ili samo MED
- MEDLJIKOVAC ILI MEDUN ili samo MED

b) prema načinu proizvodnje i/ili prezentiranja :

- MED U SAĆU
- MED SA SAĆEM ILI MED S DIJELOVIMA SAĆA
- CIJEĐENI MED ili samo MED
- VRCANI MED ili samo MED
- PREŠANI MED ili samo MED
- FILTRIRANI MED

Pravilnik o medu

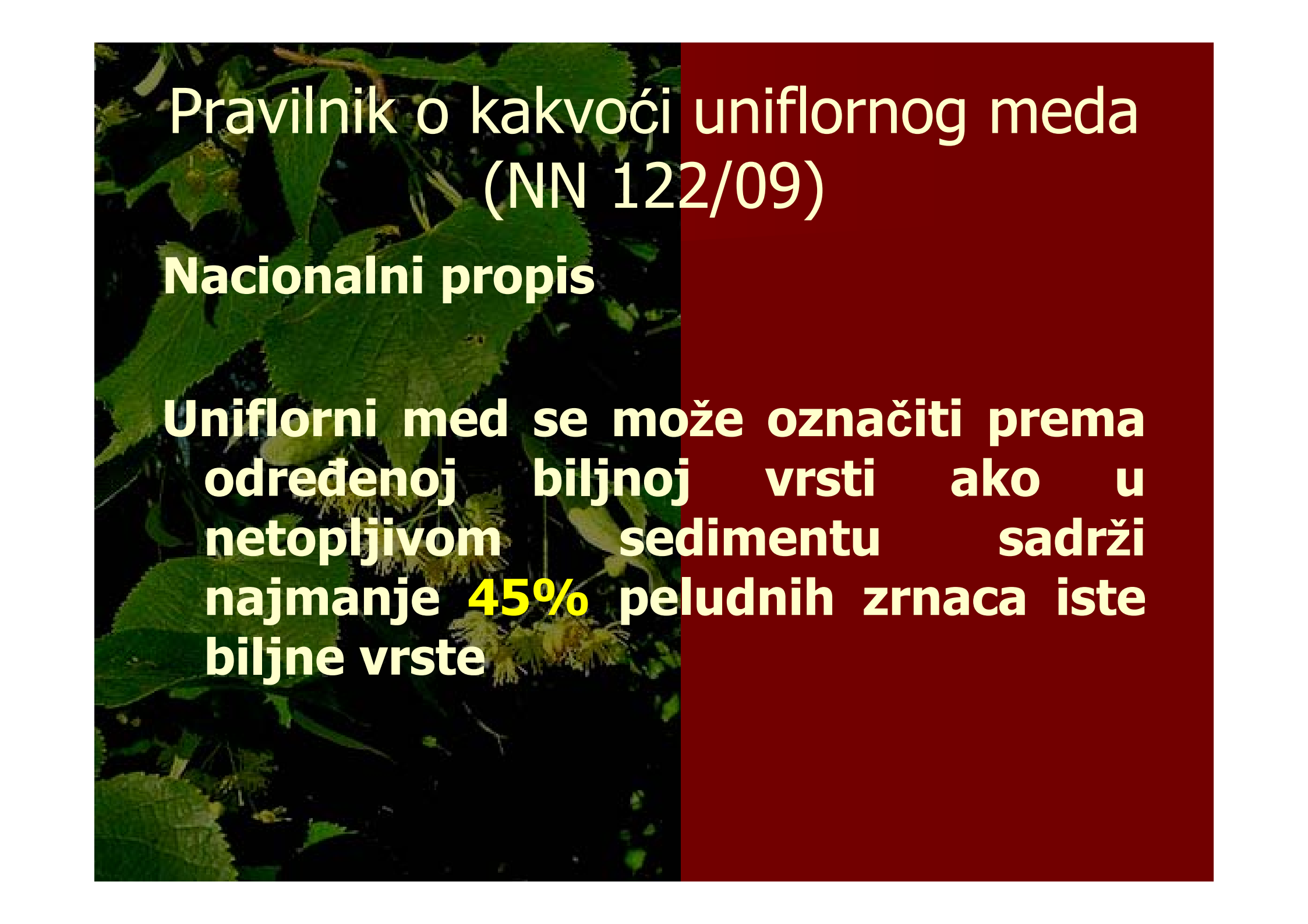
Propisani su kriteriji sastava meda kojima mora udovoljavati med kad se stavlja na tržište:

- ❖ količina fruktoze i glukoze
- ❖ količina saharoze
- ❖ količina tvari netopivih u vodi
- ❖ količina vode
- ❖ električna vodljivost
- ❖ slobodne kiseline
- ❖ aktivnost dijastaze
- ❖ količina hidrosimetilfurfurala

Pravilnik o medu

Cvjetno odnosno biljno podrijetlo (u nazivu meda)

- ❖ senzorska svojstva,
 - ❖ fizikalno – kemijska svojstva i
 - ❖ mikroskopska svojstva biljke ili cvijeta
- utvrđuje se senzorskom analizom, melisopalnološkom i fizikalno – kemijskom analizom propisanih parametara kakvoće

Pravilnik o kakvoći uniflornog meda (NN 122/09)

Nacionalni propis

Uniflorni med se može označiti prema određenoj biljnoj vrsti ako u netopljivom sedimentu sadrži najmanje **45%** peludnih zrnaca iste biljne vrste

Pravilnik o kakvoći uniflornog meda - izuzeci

Naziv biljne vrste	Udio peludnih zrnaca u netopljivom sedimentu
Pitomi kesten (<i>Castanea sativa</i> Mill.) .)	85%
Uljana repica (<i>Brassica napus</i> L.), Facelija (<i>Phacelia tanacetifolia</i> Benth.)	60%
Lipa (<i>Tilia</i> spp.)	25% (10%*)
Bagrem (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.) Metvica (<i>Mentha</i> spp.) Vrijesak (<i>Calluna vulgaris</i> L.) Vrisak, Primorski vrijesak (<i>Satureja montana</i> L.) Maslačak (<i>Taraxacum officinale</i> Weber) Ružmarin (<i>Rosmarinus officinalis</i> L.)	20%
Kadulja (<i>Salvia officinalis</i> L.)	15% (10%*)
Planika (<i>Arbutus unedo</i> L.)	10%
Agrumi (<i>Citrus</i> spp.)	10% (5%*)
Lavender (<i>Lavandula</i> spp.)	10% (5%*)

Označavanje, reklamiranje i prezentiranje hrane

- ❖ Najsloženije i najopsežnije zakonom uređeno područje
- ❖ Komunikacija između proizvođača odnosno trgovca ili ugostitelja i potrošača
- ❖ Ciljevi označavanja hrane
 - zaštita zdravlja i interesa potrošača
 - na temelju ispravnih i nezavaravajućih podataka odgovarajući izbor hrane za pravilnu prehranu
 - poštivanje proizvođačke i poslovne tajne
 - slobodna trgovina hranom
 - upravljanje krizom kada postoji opasnost štetnog djelovanja hrane na zdravlje

Označavanje, reklamiranje i prezentiranje

- ❖ ne smije ni u kojem pogledu obmanjivati potrošače, posebice glede prirode, sastava, svojstava, količine, trajnosti, podrijetla, postupaka proizvodnje hrane
- ❖ ne smije hrani pripisivati svojstva prevencije, terapije i liječenja bolesti ljudi ili upućivati na takva svojstva

Stavljanje na tržište i odgovornost

Hrana se stavlja na tržište

nezapakirana – za podatke odgovoran onaj koji hranu nudi odnosno prodaje potrošaču

zapakirana – za podatke odgovoran onaj koji je naveden na proizvodu

Podaci obvezni za zapakiranu hranu

- ❖ naziv hrane
- ❖ popis sastojaka
- ❖ količina određenih sastojaka ili kategorija sastojaka
- ❖ neto količina
- ❖ rok trajanja
- ❖ uvjeti čuvanja i upotrebe
- ❖ naziv i adresa proizvođača ili onoga koji hranu pakira ili stavlja na tržište, a registriran je u Republici Hrvatskoj
- ❖ upute za upotrebu gdje je to potrebno radi pravilnog korištenja
- ❖ stvarna alkoholna jakost, za pića koja sadrže više od 1,2 vol % alkohola
- ❖ serija ili lot
- ❖ pojedinosti o mjestu podrijetla

Sastojci koji mogu izazvati alergije i/ili intolerancije kod nezapakirane hrane

- ❖ Obvezo označavanje svih sastojaka koji izazivaju alergije
- ❖ Obvezno označavanje svih tvari koje se ne smatraju sastojcima, a prisutne su u gotovom proizvodu ukoliko potječu od tvari koji izazivaju alergije i/ili intolerancije
- ❖ Izraz "može sadržavati" i slični izrazi- rizik od moguće prisutnosti iako nije sastojak odnosno tvar

Dodatni zahtjevi označavanja

Ako med potječe iz više od jedne države članice Europske unije ili trećih zemalja, označavanje zemlje ili zemalja podrijetla može se zamijeniti jednim od sljedećih izraza:

- ❖ »mješavina meda iz država članica EU«,
- ❖ »mješavina meda iz država koje nisu članice EU«,
- ❖ »mješavina meda iz država članica EU i meda iz država koje nisu članice EU«.

Dodatni zahtjevi označavanja

Naziv med (osim pekarskog i filtriranog) može se nadopuniti:

cvjetnim ili biljnim podrijetlom ako u potpunosti ili većinom potječe od navedenog izvora,

Regionalnim, teritorijalnim ili topografskim podrijetlom ako je u cijelosti

tog podrijetla

Posebnim kriterijima kakvoće

Dodatni zahtjevi označavanja

❖ Pekarski med

med koji se koristi u industriji ili kao sastojak hrane koja se potom prerađuje - ne može se koristiti samo naziv "med".

Kod pekarskog meda se u blizini naziva proizvoda navodi uputa »samo za kuhanje i pečenje«

Upozorenja i česte pogreške

Naziv cvjetni med može biti zamijenjen samo nazivom "med"

Isto je i ako se radi o medunu, cijedenom medu, vrcanom medu ili filtriranom medu

Obveza je navođenja samo jednog subjekta u poslovanju s hranom - koji proizvod stavlja na tržište, a registriran je u RH

Upozorenja i česte pogreške

Naziv hrane "med" nadopunjen nazivom cvjetne vrste mora odgovarati senzorkim, fizikalno – kemijskim i mikroskopskim svojstvima te vrste

Često se pogrešno navodi rok trajanja: nije ograničen

Zemlja podrijetla može biti i u sklopu adrese samo mora biti jasno da je sph proizvođač

Bitno je ispravno pisati informacije potrošačima, istaknuti maksimalnu temperaturu zagrijavanja,

Upozorenja i česte pogreške

Nazivom „mješavina...“ ili „miješani...“ označava se proizvod dobiven od dva ili više meda ukoliko takva mješavina ne može prirodno postojati zbog različitih perioda proizvodnje meda iz nektara i različitih zemljopisnih područja.

Količina se ističe u nazivu, nije potrebno navođenje popisa sastojaka jer je jedan sastojak med samo različitih cvjetnih vrsta. Ako se radi o istoj vrsti meda u mješavini ne navodi se količina.

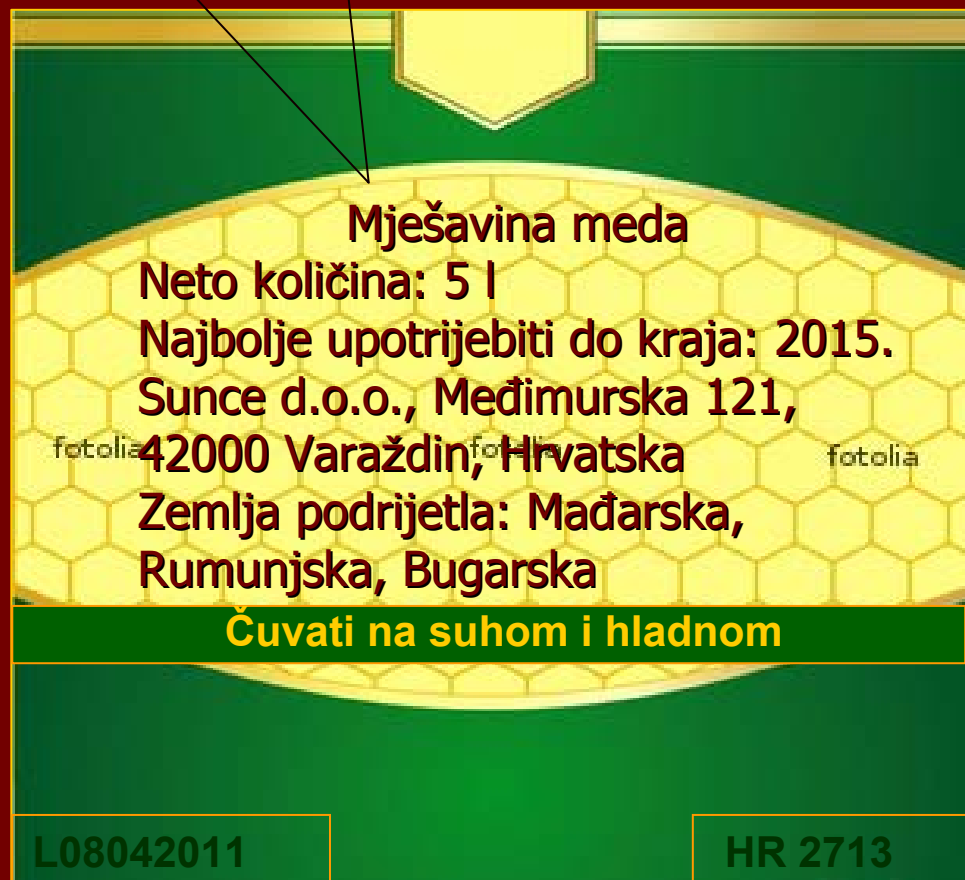

Nije obvezno navođenje broja serije ako je rok trajanja s oznakom dana i mjeseca u tom redoslijedu

Navodi se ovaj izraz ili se pojedinačno navode zemlje
Npr. podrijetlo:
Slovenija i Italija

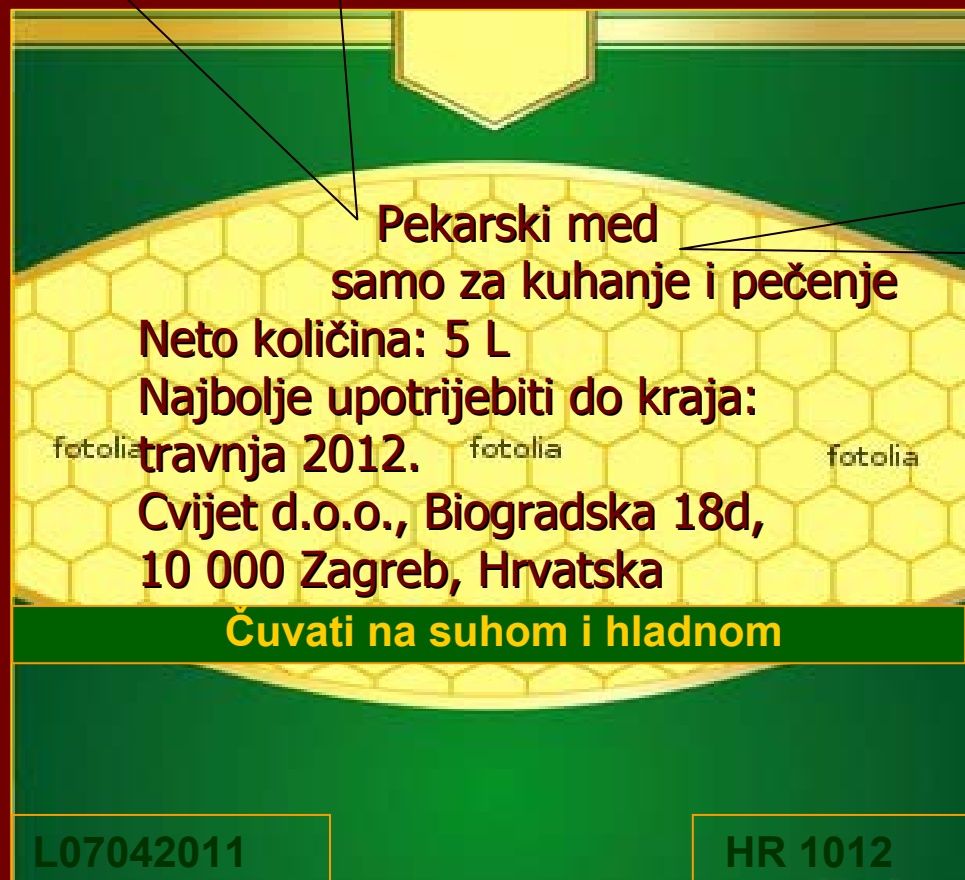
Upozorenja i česte pogreške

Naziv "mješavina meda" iste vrste obzirom da prema različitim zemljopisnim područjima ne mogu prirodno postojati

Upozorenja i česte pogreške

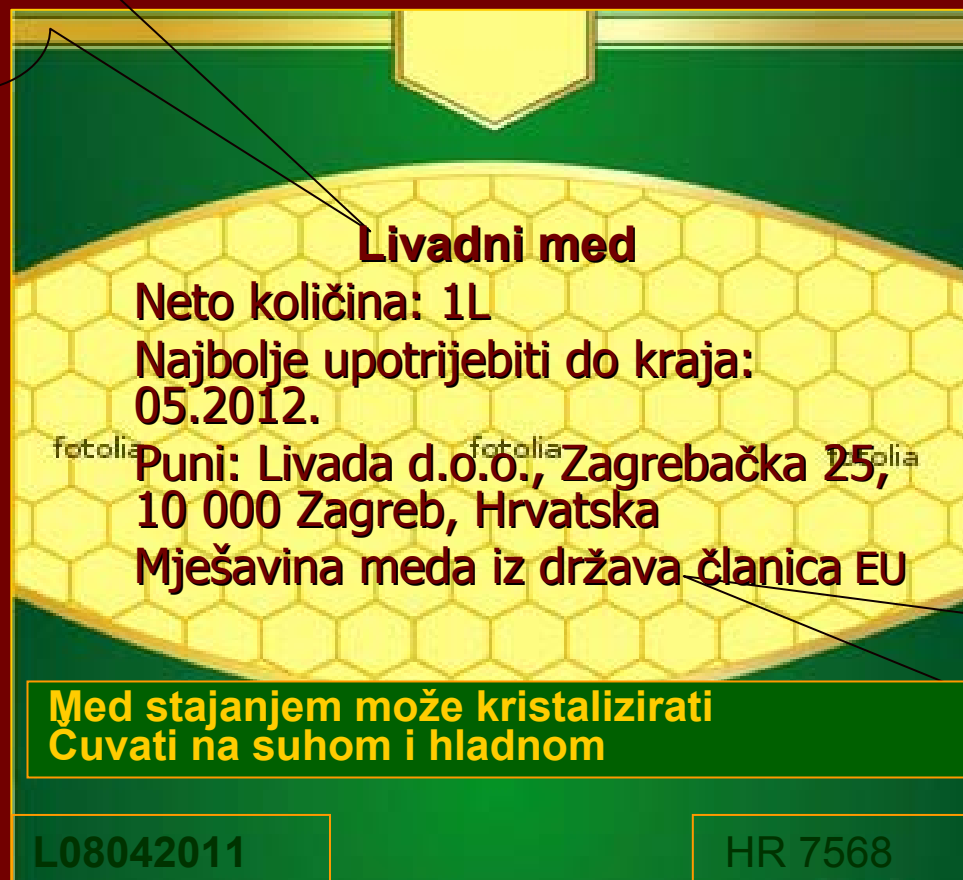
Umjesto naziva pekarski med ne može se koristiti samo naziv med

Obveza je navođenja te upute u blizini naziva

Upozorenja i česte pogreške

„Livadni med“ može se označiti med proizveden na područjima koja su u potpunosti livadna. Nazivi se mogu nadopuniti regionalnim, teritorijalnim i topografskim podrijetlom

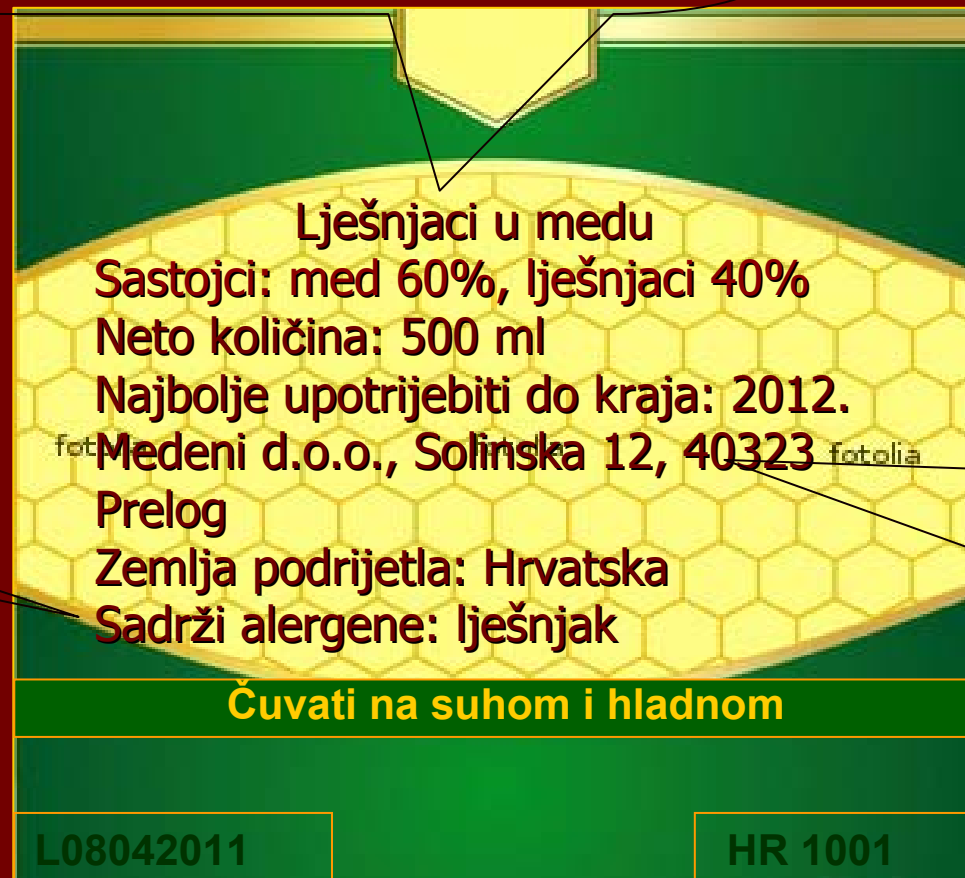

Navodi se ovaj izraz ili se pojedinačno navode zemlje
Npr. podrijetlo:
Slovenija i Italija

Upozorenja i česte pogreške- proizvodi od meda

U nazivu proizvoda koji sadrži med ne smije biti riječ med upotrijebljena na način da nije jasno da se radi o proizvodu

Preporučuje se istaknuti alergene sastojke

Obveza je navođenja samo jednog subjekta u poslovanju s hranom - koji proizvod stavlja na tržište, a registriran je u RH

Vodiči

Za označavanje, reklamiranje i prezentiranje hrane
4. izdanje (dodaci – voćni sokovi, prirodne mineralne i prirodne izvorske vode, meso, med, mlijeko i mliječni proizvodi)

Za navođenje hranjivih vrijednosti hrane

Namijenjeni:

- subjektima u poslovanju s hranom odgovornim za označavanje hrane
- inspektorima

Objavljeni na web stranicama Ministarstva

www.mps.hr

Hranjive vrijednosti hrane i zdravstvene tvrdnje

Immune System Honey

Obveza navođenja hranjivih vrijednosti hrane

Obveza navođenja kod

- ❖ hrane s prehrambenom odnosno zdravstvenom tvrdnjom
- ❖ hrane obogaćene nutrijentima (vitaminima, mineralima i drugim tvarima)
- ❖ ...i ostalim proizvodima namijenjenim za posebne prehrambene potrebe prema posebnim propisima

Hranjive vrijednosti hrane

- ❖ Energetska vrijednost
- ❖ Hranjive tvari
 - bjelančevine
 - ugljikohidrati (šećeri, poliola, škrob)
 - masti (zasićene masne kiseline, jednostruko nezasićene masne kiseline, višestruko nezasićene masne kiseline, kolesterol)
 - vlakna
 - natrij
 - vitamini i minerali ako su prisutni u značajnoj količini

15% RDA/100g ili 100 ml ili proizvod koji sadrži 1 obrok (više obroka od kojih je 1 preporučen za dnevnu konzumaciju)

Način navođenja hranjivih vrijednosti hrane

Prehrambena
tvrdnja

Ovisno o hranjivim vrijednostima i tvrdnjama podaci u tabelarnom obliku ili nanizani u liniju

Skupina 1

- energetska vrijednost hrane
- količina bjelančevina, ugljikohidrata i masti

Zdravstvena
tvrdnja

Skupina 2

- energetska vrijednost hrane
- količina bjelančevina, ugljikohidrata, šećera, masti, zasićenih masnih kiselina, vlakana i natrija

Tablica hranjivih vrijednosti hrane, skupina 1.

Hranjive vrijednosti u 100 g	
Energetska vrijednost	304 kJ (1280 kcal)
Bjelančevine	0,3 g
Ugljikohidrati	82,4 g
Masti	0,0 g

Tablica hranjivih vrijednosti hrane, skupina 2. Med s propolisom

Hranjive vrijednosti	100 g
energetska vrijednost	304 kJ(1280 kcal)
bjelančevina	9,53 g
ugljikohidrati	82,30 g
od toga šećeri	82,30 g
masti	0 g
od toga zasićene masne kiseline	0 g
vlakna	0 g
Natrij	4,1 g

Pojačava
otpornost
organizma

Zahvaljujem na pažnji!

**Ministarstvo poljoprivrede
ribarstva i ruralnog razvoja**

Ulica grada Vukovara 78

Zagreb

Tel. 01/ 6106 692

Fax. 01/6109 189

www.mps.hr